

Запоріжжя : ТОВ “ЛПС” ЛТД, 2016. – 160 с. (рекомендовано, Лист МОН України від 06.11.2015 р. лист № 1/11-16160).

3. Крутій К.Л. Створюємо освітній простір, дружній до дитини / Природничо-наукова освіта дошкільників: блоково-тематичне планування на засадах інтеграції та методичні поради. Осінь-арабеска / К. Л. Крутій, Т.І.Грицишина, І. Б. Стеценко. — Запоріжжя : ТОВ “ЛПС” ЛТД, 2018. – С.6-26.

4. Шатова А.Д. Трудовое поручение в детском саду и его воспитательное значение. - В кн.: Трудовое воспитание в детском саду (из опыта работы детских садов республики). – Минск : Прасвета, 1976. - С.45-57.

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ ПОЧУТТІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Тетяна Коцулим, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

*Науковий керівник: О. В. Шикиринська, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

FORMATION OF AESTHETIC FEELINGS OF YOUNGER PUPILS AT NATURAL SCIENCE

Tanya Kotsulym, bachelor student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** У статті досліджено особливості формування естетичних почуттів молодших школярів. Розкрито роль уроків природознавства у формуванні естетичних почуттів дітей молодшого шкільного віку.*

***Ключові слова:** естетичні почуття, особистість, урок, виховання, природа, естетика.*

***Abstract.** The article investigates the formation of the younger student's personality by means of aesthetics. The role of science lessons in which the personality of young children is formed is revealed.*

***Key words:** aesthetic feelings, personality, lesson, education, nature, aesthetics.*

Проблема формування естетичних почуттів молодших школярів є актуальною у наш час, оскільки вміння бачити в оточуючому світі прекрасне та бажання створювати його самому формується з найменшого віку.

В житті людини прекрасне завжди виступає як могутній духовний стимул діяльності і спілкування [3, с.118]. З дитинства дитині властиво прагнення до краси. В цих умовах важливо зрозуміти, які захоплення будуть помилковими, а які – справжніми. Необхідно навчити дітей розуміти та знаходити красу у навколишньому світі, виховуючи почуття прекрасного.

У педагогіці поняття естетичного виховання сприймається авторомпосібника з педагогіки Н. Мойсеюк як невід’ємна частина розумового, трудового, морального виховання, як звертання до емоцій людини, які розвивають здібності для сприймання прекрасного у житті та роблять кожного творцем естетичних цінностей [4, с. 198].

Досліджуючи особливості виховання естетичних почуттів молодшого школяра не можна не згадати відомого педагога, Василя Олександровича Сухомлинського. На його думку естетичне виховання починається з емоцій, відносин між людьми та чуйності [9, с. 19]. Основними засобами естетичного виховання видатний педагог вважає природу, мистецтво та музику. Найбільшого значення він надавав природі і називав її «школою під блакитним небом».

Урок у школі є найдавнішою, змістовною і дієвою формою навчання. Природознавство, як навчальний предмет містить потенціал для того, щоб навчити молодшого школяра поважати природу, а чи сформується на уроці природознавства у дитини естетичні почуття, залежить від того, як використає цей потенціал вчитель. На цьому уроці учні отримують відповіді на питання в той момент, коли вони активно пізнають світ.

Як зазначає Т. Бабенко, знання про природу, яка завжди поряд з нами, є найбільш потрібними для розуміння світу [1, с. 5].

Щоб сформувати у молодших школярів на уроках природознавства естетичні почуття потрібно виховувати у них позитивно-емоційне ставлення до природи, допомагати закріплювати знання про зміни у природі під впливом людини та вміння знаходити прекрасне у кожному об'єкті та предметі природи.

На основі вивчення особливостей естетичного розвитку школярів можна буде вибрати найефективніші методи впливу на них та зробити керованим цей процес. Для дослідження естетичних почуттів молодших школярів ми проводили діагностичне дослідження у 17 учнів 3-Б класу Агрономіченської школи у 2019 році.

Для визначення стану сформованості естетичних почуттів молодших школярів ми використовували такі методи та методики. Першим методом було анкетування. Ми попросили учнів відповісти на такі запитання:

1. Лягаючи спати, чи згадуєш ти місце, де тобі сподобалось (театри, концерти)?
2. Чи любиш ти придумувати неіснуючих героїв і розповіді про них?
3. Тобі подобається вслухатися в звуки природи: спів птахів, шум листя, дзюрчання струмка?
4. Чи можеш ти з задоволенням роздивлятися картини, тваринку, квітку, жучка?
5. Подобається тобі розповідати батькам про щось, що тебе хвилює (про музику, книгу)?
6. Чи відвідуєш ти бібліотеку?
7. Чи зручно і комфортно тобі, коли ти чисто одягнений?
8. Ввічливий ти при спілкуванні з однокласниками?
9. Чи читаєш ти книги про мистецтво?
10. Чи відвідуєш сайти в інтернеті, де розповідають про музику та твори мистецтва?

Відповіді учнів 3-Б класу оцінювалися таким чином: відповідь «так» - 3 бали, відповідь «інколи» - 2 бали, відповідь «ні» - 1 бал.

Обробка анкети:

30-21 бал – високий рівень;

20-11 балів – середній рівень;

10 і менше балів – низький рівень.

Охарактеризуємо кожен з рівнів:

Високий рівень – в учня спостерігається стійкий інтерес до художніх видів діяльності.

Середній рівень – виражається в наявності інтересу до різних видів мистецтва, але з перевагою розважальної спрямованості.

Низький рівень – характеризується відсутністю або слабо вираженим інтересом до мистецтва.

Аналіз анкети показав, що учні даного класу відносяться до високого та середнього рівнів естетичних почуттів (14 учнів (82%) відносимо до високого рівня, 3 учні (18 %) – до середнього, низького рівня естетичних почуттів учнів даного класу не було виявлено.

Другою діагностикою визначення рівня естетичних почуттів учнів 3-Б класу була обрана методика «Незакінчене речення» [9].

Школярам пропонувалось закінчити речення.

1. Гарне життя – це _____
2. Найкраще я відчуваю себе, коли _____
3. Мені добре, коли навколо _____
4. Мені подобається дивитись на _____
5. Я люблю ходити у _____
6. Мені подобається на уроках мистецтва _____
7. Мені подобається, коли мої роботи _____
8. Я бачу прекрасне (красиве) у _____

Охарактеризуємо рівні естетичних почуттів за даною методикою.

Високий рівень – в учня яскраво виражене позитивне ставлення до естетичної діяльності, інтерес, який проявляється до предметів і явищ навколишньої дійсності.

Середній рівень – в учня позитивне ставлення до естетичної діяльності та інтерес до навколишнього середовища є епізодичними.

Низький рівень – в учня негативне чи байдуже ставлення до естетичної діяльності та інтерес до предметів та явищ навколишньої дійсності.

Аналіз методики та результати дослідження виявили, що 11 учнів даного класу (65%) мають високий рівень розвитку естетичних почуттів, 6 учнів (35%) – середній рівень розвитку. У даній методиці учнів з низьким рівнем розвитку естетичних почуттів не було виявлено.

Третьою було обрано методику «На що схоже?» (наочний матеріал, що використовувався, можна бачити на рисунку 1.

Мета – виявити, як учні сприймають предмети навколишнього світу.

Методика дозволяє визначити за допомогою уяви та фантазії на що схожий предмет на картинці. Учні можуть пропонувати смішні та інколи безглузді відповіді. Завдання полягає в тому, щоб у кожній відповіді дитини побачити оригінальність та власне бачення.

Високий рівень – всі предмети, що зображені на малюнку названі правильно.

Середній рівень – 1-2 зображення названі правильно.

Низький рівень – немає жодної правильної відповіді.

Рис. 1. Наочний матеріал до методики «На що схоже?»

За допомогою даного дослідження було виявлено, що 10 учнів (58%) мають високий рівень естетичного розвитку, 7 учнів (42%) – середній рівень розвитку. Учні з низьким рівнем естетичного розвитку не було.

Провівши розглянуті методики, ми з'ясували, що у школярів даного класу естетичні почуття є достатньо розвиненими. Добре розвинений естетичний смак впливає на формування особистості, збагачує її потенціал та наповнює її життя сенсом.

Список використаних джерел:

1. Бабенко Т. В. Формування естетичного смаку у школярів засобами природознавства: авторефер. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Т. В. Бабенко; ЖДУ ім. І. Франка. – Ж. 2006. – 23 с.
2. Бондар Ю. В. Використання інтерактивних технологій в освітньому процесі початкової школи / Ю. В. Бондар // Соціально-освітні доміанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: збірник наукових статей (Бердянськ, 23-24 жовтня 2019 року). – Бердянськ, 2019. – С. 229-233.
3. Бех І. Д. Виховання особистості: Становлення до духовності / І. Д. Бех // Наукове видання. – К. : Либідь, 2006. – 272 с.
4. Вишківська В., Шикиринська О.. Організація процесу навчання в новій українській школі: теоретико-практичний аспект // Молодь і ринок, 2019. - № 11 (178) – С. 115-119
5. Демченко Е., Кит Г., Голюк О., Родюк Н. Развитие субъектности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми / Елена Демченко, Галина Кит, Оксана Голюк, Наталья Родюк // Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 25th-26th, 2018. – Rezekne : Rezekne Academy of Technologies, 2018. – P. 507-519.
6. Кит Г.Г. Дидактика початкової освіти : практикум / Г.Г. Кит, О.Б. Петрович, І.В. Карук. – Вінниця : Документ Принт, 2017. – 249 с.
7. Голюк О.А., Пахальчук Н.О. Досвід підготовки вчителя до естетичного виховання молодших школярів: історико-педагогічний аспект / О.Г.Голюк, Н.О.Пахальчук // European vector of contemporary psychology, pedagogy and social sciences: the experience of Ukraine and the Republic of Poland: collective monograph. – Sandomierz: Izdewniciba “Baltija Publishing”, 2018. – Volume 3. – P. 93-114.
8. Присяжнюк Л. А., Грошовенко О. П. Сучасні підходи до еколого-природничої освіти дошкільників і

молодших школярів : аспект наступності / Л. А. Присяжнюк , О. П. Грошовенко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського : зб. наук. праць / редкол.: В. І. Шахов (голова) та ін. – Вінниця : Нілан ЛТД, 2017. – Вип. 52.(Серія: Педагогіка і психологія).
9.Сухомлинський В. О. Сто порад учителям. Київ: Радянська школа. - 1998. - 303 с.
10.Методика "Незакінчене речення?"[Електронний ресурс]. – Режим доступу. <https://nsportal.ru/nachalnaya-shkola/vospitatelnaya-rabota/2015/05/04/sistema-vospitatelnoy-raboty-po-formirovaniyu>

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Діана Кошляк, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: О.П.Григорович, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

PRINCIPLES OF FORMATION OF ECONOMIC CULTURE OF YOUNGER PUPILS

Diana Koshliak, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** Актуалізовано проблему економічної освіти і виховання підростаючого покоління. Особлива увага акцентується на необхідності формування основ економічної культури молодших школярів, економічного стилю мислення, економічної свідомості та поведінки молодших школярів. У статті окреслено принципи формування основ економічної культури дітей молодшого шкільного віку.*

***Ключові слова:** економічна культура, економічне виховання, молодші школярі, принципи.*

***Abstract.** The problem of economic education and upbringing of the younger generation has been updated. Particular attention is paid to the need to shape the foundations of younger students 'economic culture, economic thinking style, economic awareness, and younger students' behavior. The article outlines the principles of forming the basics of economic culture of young school children.*

***Key words:** economic culture, economic education, junior high school students, principles.*

Особливості розвитку сучасного суспільства, глибокі соціально-економічні зміни, перехід до ринкової економіки поставили перед освітньою системою України завдання формування економічно освіченого молодого покоління. Істотна роль в системі економічної освіти відводиться загальноосвітній школі, і перш за все її початковій ланці. У зв'язку з цим виникає необхідність вже з молодшого шкільного віку знайомити дітей з основами економіки, формувати початкові економічні знання, вміння і навички, психологічну готовність і моральну стійкість до можливих труднощів, пов'язаних з безробіттям, конкуренцією, зміною роботи та професії.

Економічна культура є відображенням людиною закономірностей суспільного виробництва у вигляді конкретних знань, умінь, способів поведінки, а точніше кажучи, в їх певній системі. Це вимагає постійного підвищення економічних знань і навичок кожного члена суспільства.

Психолого-педагогічний аспект проблеми економічної освіти молодших школярів представлено у наукових працях А.Богущ, А. Вихрущ, Н.Грама, В.Грошевої, М. Ібрагімової, С.Золотухіної, З.Курлянд, П.Матвєєва, М.Мельник, А.Нісімчук, В.Струманського, та інших. Шляхи та методи формування основ економічної грамотності молодших школярів представлено у дослідженнях А.Аменд, К.Байкачової, А.Бірман, Л.Бекірової, Ю.Васильєва, В.Жаміна, В.Касараба, Н.Клепач, О.Мельникової, І.Сасової, І.Смолюк, О.Падалки та ін..

Економічна культура - дуже складний феномен, оскільки має місце і на рівні суспільної, і на рівні індивідуальної свідомості. Економічна культура особистості молодшого